ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΠΡΟΝΟΙᾼ

ΤΟΥ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΚΥΡΙΟΥ ΜΕΛΕΤΙΟΥ

ΕΤΟΣ Θ'. ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΗι 12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1919. ΑΡ.Θ. 199

ΣΥΝΟΔΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΚΗΡΥΚΟΣ»

Ἀριθ. Πρωτ. 587 / Διεκπ. 7,420

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἐπισκόπους καὶ τοὺς Τοποτηρητάς.

Γενικῶς μὲν κατανοεῖται ἡ ἀνάγκη ὅπως «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐνοικῇ πλουσίως ἐν ταῖς καρδίαις τῶν πιστῶν», ἀλλὰ καὶ γενικῶς ἀναγνωρίζεται τὸ ἀδύνατον τῆς γενικεύσεως τοῦ θείου κηρύγματος εἰς πάντας τοὺς ναοὺς καὶ εἰς ἑκάστην λειτουργίαν, ἐφ' ὅσον δὲν ἀποκτήσωμεν ἐνοριακὸν κλῆρον συνολικῶς ἱκανὸν διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ θείου λόγου. Καὶ ἡ μὲν μέριμνα διὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ ἐνοριακοῦ κλήρου κατέχει ἤδη θέσιν πρωτεύουσαν ἐν ταῖς μερίμναις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, πᾶσα δὲ θὰ καταβληθῇ προσπάθεια ὅπως τοὺς ἐκλείποντας ἱερεῖς ἀντικαθιστῶσι τοῦ λοιποῦ οἱ δυνάμενοι ὄχι μόνον νὰ λειτουργῶσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ διδάσκωσι τοὺς πιστοὺς τὰ ῥήματα τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ἕως οὗ, βοηθούσης τῆς θείας χάριτος, ἑκάστη ἐνορία ἀποκτήσῃ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἱερέως αὐτῆς συγχρόνως καὶ

τὸν Κατηχητὴν καὶ διδάσκαλον τοῦ Εὐαγγελίου, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος θεωρεῖ ἐπιβεβλημένον νὰ θεραπευθῇ ἡ ἔλλειψις τοῦ ἀπὸ στόματος κηρύγματος διὰ τῆς πρὸς τὸ Ἐκκλησίασμα ἀναγνώσεως ἐπὶ τούτῳ συντεταγμένων ὁμιλιῶν. — Τὸ μέτρον δὲν εἶνε νέον. Αἱ συλλογαὶ ὁμιλιῶν διαπρεπῶν Ἱεροκηρύκων, καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀοιδίμου Νικηφόρου Θεοτόκη, συνέβαλον καὶ συμβάλλουσιν ἔτι ἐνιαχοῦ σπουδαίως εἰς τὴν χειραγώγησιν τῶν πιστῶν ἐπ᾽ ἐκκλησίας ἀναγινωσκόμεναι. Τὸ μέτρον ὅμως τοῦτο δύναται ν᾽ ἀποδώσῃ καλλίτερα ἀποτελέσματα, ἐὰν γενικευθῇ μὲν εἰς πάντας τοὺς ναοὺς ὅπου δὲν ὑπάρχει τὸ ἀπὸ στόματος κήρυγμα, προσλάβῃ δὲ τὸ περιεχόμενον τῶν ὁμιλιῶν ἐπικαιρότητα καὶ συγχρονισμὸν συσχετιζόμενον πρὸς τὰς ἐνεστώσας τῆς κοινωνίας μας θρησκευτικὰς καὶ ἐθνικὰς ἀνάγκας, ἁπτόμενον τῶν νέων ὅρων καὶ τῶν νέων προβλημάτων τῆς θρησκευτικῆς, κοινωνικῆς καὶ ἐθνικῆς ἡμῶν ζωῆς, πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς ἠθικῆς τάξεως, πανταχόθεν προσβαλλομένης ὑπὸ διαφόρων πνοῶν τοῦ ἀνατρεπτικοῦ πνεύματος.

Ἐπειδὴ ὁ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν ἐκδιδόμενος «Ἐκκλησιαστ. Κήρυξ» κυκλοφορεῖ μετὰ τοιούτων ἐπικαίρων ὁμιλιῶν, προοριζομένων διὰ τὴν ἐπ᾽ ἐκκλησίας ἀνάγνωσιν, προτρεπόμεθα ὅπως φροντίδι τῶν ἑκασταχοῦ Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων παραλαμβανόμενος ὁ «Ἐκκλησιαστικὸς Κήρυξ» καθ᾽ ἑβδομάδα φυλάσσηται καὶ εὑρίσκηται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ἐφημερίου, ὅπως εἴτε αὐτὸς ὁ ἴδιος, εἴτε ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον θὰ ἔκρινε κατάλληλον, προτιμωμένου τοῦ Διδασκάλου τῆς ἐνορίας, ἀναγινώσκῃ ἑκάστοτε εὐαναγνώστως τὴν μίαν ἐκ τῶν δύο ὁμιλιῶν, τὰς ὁποίας περιλαμβάνει ἕκαστον τεῦχος.

Ἡ ἀνάγνωσις αὕτη ὁμιλίας συντόμου καὶ ἐπικαίρου, γινομένη εἴτε εὐθὺς μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον, εἴτε ἀντὶ τοῦ Κοινωνικοῦ μόλις δέκα μόνον λεπτῶν διαρκείας, δύναται ν᾽ ἀποδώσῃ πλουσίαν καρποφορίαν, ἐὰν ὁ ἀναγινώσκων προμελετᾷ τὴν ὁμιλίαν καί, ἐννοήσας καὶ αἰσθανθεὶς τὸ περιεχόμενον αὐτῆς, μεταδώσῃ αὐτὸ ἐπιτυχῶς δι᾽ ἀναγνώσεως αἰσθηματικῆς.

Διὰ τοῦ συνιστωμένου μέτρου παρέχομεν εὐκαιρίαν εἰς τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια καὶ τοὺς Ἐφημερίους, ὅπως ἐκδηλώσωσι τὸ ἐνδιαφέρον αὐτῶν πρὸς διδασκαλίαν συστηματικὴν τοῦ ἐκκλησιάσματος. Εὐελπιστοῦντες δέ, ὅτι οἵ τε Αἰδεσ. Ἐφημέριοι, καὶ τὰ

ἔντιμα Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια πᾶσαν ἐπὶ τούτῳ θὰ ἐπιδείξωνται μέριμναν καὶ φροντίδα, ἐπικαλούμεθα ἐπὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐργάτας τοῦ ἀγροῦ τοῦ Νυμφίου τῆς Ἐκκλησίας πλουσίαν τὴν ἀντιμισθίαν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11 Μαρτίου 1919

† Ὁ *Ἀθηνῶν* **Μελέτιος**

† Ὁ *Φαναρίου-Θεσσαλιώτιδος* **Εὐθύμιος** † Ὁ *Δημητριάδος* **Γερμανὸς**

† Ὁ *Ναυπακτίας-Εὐρυτανίας* **Ἀμβρόσιος** † Ὁ *Γυθείου-Οἰτύλου* **Διονύσιος.**

Ὁ Α΄ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. *Ἀλέξ. Παπαδόπουλος*

ΟΜΙΛΙΑ ΣΥΝΤΟΜΟΣ
ΕΙΣ ΤΟΝ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ ΤΟΥ ΘΩΜΑ

Οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων θέτουν τοὺς ἀποστόλους ὑπὸ κράτησιν μὴ ἀνεχόμενοι τὸ κήρυγμά των, ἀποφασισμένοι νὰ πνίξουν μὲ κάθε τρόπον τὴν διδασκαλίαν των· ἀλλ᾿ ὁ ἄγγελος τοῦ Κυρίου ἀνοίγει μὲν τὰς θύρας τῆς φυλακῆς των καὶ τοῖς ἀποδίδει τὴν ἐλευθερίαν των, συγχρόνως ὅμως καὶ τοῖς δίδει μίαν ἐντολήν. Ποίαν; «*Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης*».

Δὲν ἐλυπεῖτο λοιπὸν τοὺς ἀποστόλους; Δὲν ἐγνώριζεν ὅτι νέα ἐμφάνισίς των μὲ τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ στόμα, μὲ τὸ κήρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου του εἰς τὰ πλήθη, θὰ τοὺς ἐξέθετεν εἰς νέας δυσκολίας καὶ δυσμενείας, ὅτι θὰ προεκάλει ἐναντίον των χειροτέρας διώξεις, ὅτι θὰ τοὺς ἐξέθετεν εἰς θανάτους;

Ἀλλ᾿ ἀκριβῶς διότι τοὺς ἐλυπεῖτο δὲν ἠθέλησε νὰ τοὺς ἀφήσῃ οὐδὲ πρὸς στιγμὴν εἰς ἀδράνειαν, εἰς δισταγμὸν καὶ ἀμφιταλάντευσιν. Ἐπιτρέπεται κατὰ τὰς μάχας ἀναστολὴ καὶ ἐφησύχασις καὶ ἀποφυγὴ τῆς μανίας τοῦ ἐχθροῦ, ὅταν ὁ ἀρχηγὸς διέταξε τὴν ἔφοδον χωρὶς καμμίαν διακοπήν, χωρὶς τὴν παραμικρὰν ὕφεσιν, μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ καταβληθῇ ἀδιακόπως πᾶσα προσπάθεια καὶ πᾶσα τόλμη χάριν τῆς ἐπιτυχίας καὶ τῆς νίκης; Καὶ ὁ Χριστὸς λοιπὸν μὴ δὲν εἶχε δώσῃ τὴν διαταγήν του πρὸς τοὺς μαθητάς; Μὴ δὲν τοῖς εἶχεν εἴπῃ, ὅτε ἔμελλε νὰ ἀναληφθῇ, «καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς»; Τί ἐσήμαινε τοῦτο; ὅτι θὰ ἦσαν ὄχι μόνον κήρυκές του ἀδιάλειπτοι διὰ νὰ ἐπαρκέσουν εἰς τὴν τόσην τῆς ἐντολῆς ἔκτασιν,

ἀλλὰ καὶ ἀγωνισταὶ καὶ στρατιῶταί του, καταφρονοῦντες ὅλους τοὺς κινδύνους καὶ ὅλα τὰ παθήματα. Ἢ μήπως ὁ διδάσκαλός των δὲν τὸ εἶχε λαλήση καθαρὰ εἰς τὰς ἀκοάς των; Ὅτε τοὺς ὠνόμασεν ἀποστόλους του, ἐφρόντισεν ἀμέσως νὰ γνωστοποιήση τί τοὺς περιέμενεν. «*Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων*». Καί: «*παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς*». Θὰ ἐσταμάτα ἕως ἐδῶ ἡ δοκιμασία; Ὁ Ἰησοῦς δὲν ἠμέλησε νὰ τοὺς πληροφορήση, ὅτι ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος θὰ τοὺς ἠπείλει καὶ ὁ μαρτυρικὸς θάνατος, τὸν ὁποῖον ὅμως αὐτοὶ θὰ κατεφρόνουν, διὰ νὰ τηρήσουν ἀκεραίαν τὴν ζωὴν τῆς ψυχῆς των. «*Καὶ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι*». Τοιουτοτρόπως, ὁ ἄγγελος, προτρέπων αὐτοὺς τώρα νὰ μὴ παύσουν τὸ κήρυγμά των, νὰ συνεχίσουν ἀμέσως τὴν διδασκαλίαν των ἐμφανιζόμενοι εἰς τὸν εὐρύχωρον περίβολον τοῦ ναοῦ, χωρὶς νὰ πτοηθοῦν ἀπὸ τὸ ὅτι ἤδη τοὺς εἶχον θέση ὑπὸ κράτησιν, χωρὶς νὰ ἀνασταλοῦν ἀπὸ τὸ ὅτι θὰ ἐλαμβάνοντο πιθανῶς νέα μέτρα ἐναντίον των, τοὺς προέτρεπεν ἁπλούστατα νὰ μείνουν πιστοὶ εἰς τὴν ἀποστολήν των, ἥτις, ἂν ἀπετέλει κίνδυνον, ἀπετέλει ὅμως καὶ καθῆκον, ἡ τήρησις τοῦ ὁποίου θὰ τοῖς προσεπόριζε ζωὴν ἀθάνατον καὶ θὰ τοὺς ἐστεφάνωνε μὲ θείαν δόξαν.

Πόσον δὲ διαφωτιστικὴ καὶ διδακτικὴ εἶνε ἡ ὅλη προτροπὴ τοῦ ἀγγέλου! Πρὸς ποίαν διεύθυνσιν τοὺς ὁδηγεῖ; Πρὸς τὸ ἱερόν. Διατί; Μόνον τάχα ἐκεῖ ἐπετρέπετο ἡ διδασκαλία τοῦ θείου λόγου; Ὄχι διὰ τοῦτο· αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδίδασκε παντοῦ, οἱ ἀπόστολοι ὡσαύτως· ἀλλὰ διότι εἰς τὸ ἱερόν, δηλαδὴ εἰς τὸν εὐρυχωρότατον περίβολον τοῦ ναοῦ τῶν Ἱεροσολύμων, ἐγίνοντο αἱ μέγισται συγκεντρώσεις κόσμου, καὶ ἑπομένως ἐκεῖ ἡ διδασκαλία θὰ ἐφώτιζε περισσοτέρας ψυχὰς καὶ θὰ ἀπέφερεν ἀφθονωτέραν πνευματικὴν συγκομιδήν.

Ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον λόγον τοὺς ἔστειλεν ὁ ἄγγελος εἰς τὸ ἱερόν. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δὲν ἔμελλε νὰ ὑποχωρήση εἰς καμμίαν πίεσιν, κανένα διωγμόν, καμμίαν καταδρομὴν καὶ καμμίαν τυραννίαν. Ἡ ἐμφάνισις λοιπὸν καὶ τὸ κήρυγμα εἰς τὸ ἱερόν, τόπον, ὁ ὁποῖος ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν σὺν αὐτῷ, θὰ ἀπεδείκνυε τὸ μέγιστον θάρρος καὶ τὴν μεγίστην ἀποφασιστικότητα τῶν κηρύκων τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ διδασκόμεθα διὰ τούτου, ὅτι οἱ ὑπηρετοῦντες τὸ Εὐαγγέλιον τοῦτο ὀφείλουν νὰ μὴ εἶνε εὐκολοπτόητοι, νὰ μὴ τρομάζουν πρὸ τῆς ἀπειλῆς, νὰ μὴ ὀλιγοψυχοῦν πρὸ τῆς στενοχωρίας, νὰ μὴ φεύγουν πρὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ πλησιάζουν εἰς τὰ χαρακώματά του καὶ νὰ εἰσβάλλουν εἰς τὸ στρατόπεδόν του, κρατοῦντες ὑψηλὰ τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ

καὶ μεγαλοφωνοῦντες τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ Σωτῆρός των.

Τί δὲ σημαίνει ἡ ἔκφρασις: «πάντα τὰ ῥήματα»; Ὅτι ἡ πρὸς τὸν λαὸν διδασκαλία τῶν ἀποστόλων, καθόλου δὲ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν καὶ εἰς πάντα τόπον, τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου, πρέπει νὰ φροντίζῃ ὥστε νὰ παρέχεται πρὸς τοὺς χριστιανοὺς ὅλος ὁ δυνατὸς φωτισμὸς καὶ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς πίστεως καὶ ὡς πρὸς τὰ ἔργα, τὰ καθήκοντα καὶ τοὺς καρποὺς αὐτῆς.

Ἑπομένως, ἠξεύρεις νὰ κηρύττης; Πρῶτον, ὀφείλεις νὰ μὴ κρατῆς νεκρὸν τὸ τάλαντόν σου. Δεύτερον, ὑποχρεοῦσαι εἰς συχνὴν διδασκαλίαν, προσπαθῶν νὰ τὴν ἐκτελῇς μὲ προθυμίαν καὶ μὲ ζῆλον, μὲ θερμότητα καὶ μὲ ἀγάπην, ἀλλὰ καὶ μὲ μέθοδον καὶ συστηματικότητα, διὰ νὰ μεταδίδῃς πληρέστερον καὶ ὁλοκληροτικώτερον τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας πρὸς τοὺς ἀκροατάς σου καὶ τοὺς καταρτίζῃς εἰς περισσοτέραν γνῶσιν, ὅπως κάμνει, ἐπὶ τοῦ ἰδικοῦ του ἐδάφους καὶ τῆς ἰδικῆς του ἀποστολῆς, ὁ πατὴρ πρὸς τὰ τέκνα του, ὁ διδάσκαλος πρὸς τοὺς μαθητάς του.

Αὕτη εἶνε ἡ ὑποχρέωσις τοῦ κήρυκος. Τοῦ δὲ ἀκροατοῦ; Ὀφείλει οὗτος νὰ μὴ φεύγῃ τὸ κήρυγμα, νὰ μὴ τὸ θεωρῇ περιττὸν ἢ ἀνιαρόν, ἀλλὰ νὰ τὸ ποθῇ καὶ νὰ τὸ ζητῇ, καθὼς ζητεῖται ὁ ἄρτος, τὸ ὕδωρ, τὸ φῶς. Διότι, ὅπως ὁ ἄγγελος ἐδήλωσε, τὰ ῥήματα τοῦ Εὐαγγελίου δὲν εἶνε λόγοι ἀδιάφοροι, οὐδὲ λόγοι συνήθους ἐνδιαφέροντος. Δὲν εἶνε ἀκόμη ὑποθέσεις φιλοσοφικῆς σπουδαιότητος, ἀλλ᾽ ἀποκαλύψεις θείας σοφίας, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ δι᾽ ἓν πνεῦμα καὶ διὰ μίαν ψυχὴν ὄχι κεφάλαιον γνώσεως, ἀλλὰ κεφάλαιον ζωῆς.

Ἡ παραγνώρισις καὶ ἡ ἄγνοια τῆς ἀληθείας δημιουργεῖ διάνοιαν νεκράν. Ἡ παραγνώρισις καὶ ἡ ἀθέτησις τῆς ἀρετῆς καθιστᾷ νεκρὰν ὡσαύτως τὴν ψυχὴν διὰ τῶν παραπτωμάτων καὶ τῶν ἁμαρτιῶν της, σύμφωνα μὲ τὴν χαρακτηριστικωτάτην ἔκφρασιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Τὸ χριστιανικὸν λοιπὸν κήρυγμα, ὅταν γίνεται δεκτὸν μὲ πίστιν, καὶ ὅταν γονιμοποιῆται μὲ τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν μακροθυμίαν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν φιλαδελφίαν, τὴν ἀγάπην, μεταδίδει φῶς εἰς τὸν νοῦν καὶ θείαν ζωὴν εἰς ὅλας τὰς ψυχικὰς δυνάμεις μας, ἐνῷ συγχρόνως μᾶς ἀσφαλίζει τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον μὲ ὅλα τὰ ἀνέκφραστα ἀγαθά της.

Ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶπεν: «ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή»; Τοιουτοτρόπως, ζωὴ εἶνε καὶ ὁ λόγος του, καὶ τοιαύτην μεταδίδει εἰς τὰς ψυχάς, τὰς οἰκογενείας, αἵτινες δέχονται τὸ φῶς καὶ τὴν ἄρδευσίν των ἀπὸ τὰ εὐαγγελικὰ ῥεῖθρα, τὰ ὁποῖα διοχετεύει ἡ διδασκαλία τοῦ λόγου τούτου.

ΠΕΡΙ ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

ΠΑΛΗ ΙΔΕΩΝ

Διάφοροι περίοδοι ἐμφανίζουσι τάσεις τοῦ πνεύματος εἴτε πρὸς ἀναδημιουργίαν, ἀλλ᾽ ὑπὸ νέαν μορφήν, ἰδεῶν, ἃς οἱ αἰῶνες εἶχον ρίψει εἰς τὴν ἀφάνειαν, εἴτε πρὸς δημιουργίαν νέων ἀπόψεων καὶ θεωριῶν, ἐφ᾽ ὧν προτρέπεται νὰ στηριχθῇ ἡ ἀνθρωπότης χάριν τῆς εὐδαιμονίας αὐτῆς. Σοφοὶ καὶ ἐπαναστάται, στρατηγοὶ μεγαλοφυεῖς καὶ ὑπέροχοι πολιτικοὶ ἄνδρες, φαντασιοκόποι καὶ μυσταγωγοὶ ἀνωτέρων πνευματικῶν ἰδεῶν, προσπαθοῦσι νὰ ἐπιθέσωσι τὴν σφραγῖδα τοῦ ἰδίου αὐτῶν πνεύματος ἐπὶ τῆς ἱστορικῆς πορείας τῆς ἐποχῆς των, μεταστρέφοντες τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας, ἐγκαινίζοντες νέας ἀρχάς, νέας θεωρίας, νέα ἰδεώδη, εἰσάγοντες νέους πολιτικοὺς καὶ κοινωνικοὺς θεσμοὺς καὶ καθόλου ἀναπλάσσοντες τὸν ἀνθρώπινον βίον κατὰ τὰς διακηρυχθείσας θεωρίας.

Ἐντεῦθεν ἡ μεγαλειώδης πάλη, ἡ συγκροτουμένη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ κόσμου πρὸς ἐπικράτησιν ἰδεωδῶν διαφόρου συνθέσεως καὶ ἀντιμαχομένων κατ᾽ ἀλλήλων· ἡ πάλη πρὸς ἔμπρακτον ἐφαρμογὴν ἀρχῶν καταλυουσῶν καθεστῶτα καὶ ἐκριζουσῶν θέσμια πεπαλαιωμένα καὶ ἀνατρεπουσῶν τάξιν ὑπὸ τοῦ χρόνου καθιερωθεῖσαν καὶ ἰσχὺν νόμου προσλαβοῦσαν. Ἡ ἱστορία εἶνε τὸ μέγα θέατρον τῆς πάλης ταύτης, καθ᾽ ἣν πνεύματα ὑπὸ τοῦ ἡλίου τῆς μεγαλοφυΐας καταυγαζόμενα, κρατοῦσι τὴν δᾷδα τῆς ἀναγεννήσεως καὶ ἀναμορφώσεως, διανοίγοντα ὁδοὺς ἀγνώστους, εἰσάγοντα εἰς νέους κόσμους πεποιθήσεων καὶ παρασύροντα ὀπίσω αὐτῶν τὸν ἀλαλάζοντα ὄχλον καὶ τὴν ἐμβριθῆ διάνοιαν. Καὶ οὕτω ἀνελίσσεται ἡ ἀνθρωπότης, ἀναδημιουργεῖται ἐν ταῖς συνθήκαις αὐτῆς, ἐν τῷ σκοπῷ, ἐν τῇ ἰδέᾳ, ἐν τῷ πολιτισμῷ καθόλου, ἐντείνεται δὲ συγχρόνως ὁ ἀγών, ὅστις, καταβάλλων τοὺς φθισιῶντας ὀργανισμοὺς καὶ τὰ παχυλὰ καὶ ἀδρανῆ πνεύματα, περιορίζεται μεταξὺ τῶν εὐρώστων ἠθικῶς καὶ διανοητικῶς, ἐξ ὧν λαμβάνουσι τὸ γέρας τῆς νίκης οἱ ἐκπρεπεῖς τοῦ πνεύματος ἀριστεῖς.

Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῶν ἐξαιρετικῶν ἐκείνων περιπτώσεων, καθ᾽ ἃς ἐπικρατοῦσι καὶ αἱ νοσηραὶ ἀρχαί. Ἐὰν ἱστορικαὶ περιστάσεις ἐπέβαλον προσκαίρως ταύτας, τὸ χαρακτηριστικὸν εἶνε, ὅτι ματαίως ἠγωνίσθησαν ἵνα ὀρθοποδήσωσιν. Φέρουσαι ἐν ἑαυταῖς τὸν νοσώδη μαρασμόν, ἐκτρίβονται ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς πνοῆς τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἱστορικῆς δικαιοσύνης.

Τί εἶνε ὁ βίος τοῦ Ἀθανασίου; Τί εἶνε ἡ ζωὴ τῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων καὶ διδασκάλων, τῶν ἀθανάτων ἱεραρχῶν,

τοῦ νέφους τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ὁμολογητῶν, τῶν «μεγάλων στοιχείων»; Τί ἄλλο, ἢ διηνεκὴς πάλη, ἀγὼν κρατερὸς κατὰ τῆς διαστρεβλώσεως τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, κατὰ τῶν ἐκμεταλλευτῶν τῶν ἀδυνάτων καὶ μικρῶν, κατὰ τῆς σοβούσης κακίας, κατὰ τῆς πλουσίας ἀσωτείας, κατὰ τῆς πτωχῆς οἰήσεως, κατὰ τῆς ματαιοσχόλου δοκησισοφίας, κατὰ τῆς ὑποκριτικῆς ταπεινοφροσύνης, κατὰ τῆς ἀχαλινώτου φαντασίας; Καὶ ὅτε ἐμάχοντο κατὰ τῆς ἀντιθέου αἱρέσεως, προβάλλοντες τὸ ἀληθὲς τοῦ χριστιανισμοῦ πνεῦμα· καὶ ὅτε ἡ μοχθηρία καὶ ὁ φθόνος ἐξώριζεν αὐτοὺς εἰς τόπους ἀγρίους καὶ ἀξένους καὶ κατεδίωκε καὶ προεκήρυσσεν αὐτοὺς ὡς ἐχθροὺς τῆς τάξεως καὶ τῆς νομιμότητος· καὶ ὅτε ἐθεατρίζοντο ἐν τοῖς ἱπποδρόμοις, ἢ ἐσπαράσσοντο ὑπὸ πειναλέων θηρίων, ἢ ἐφλέγοντο ἐπὶ πασσάλων καὶ προσέφευγον ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς· καὶ ὅτε ὠρθοῦντο ἐνώπιον βασιλέων καὶ ἀρχόντων ἐλεγκταὶ τῆς παρανομίας καὶ πρόμαχοι τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας,—ἠγωνίζοντο ἀγῶνα ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν, εὐαγγελικῆς πίστεως καὶ χριστιανικῆς ζωῆς. Ἰδιαίτατα δὲ ἡ πάλη αὕτη ἡ ἀμείλικτος χαρακτηρίζει τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν, ἐπικρατήσασαν καὶ ἐπιβληθεῖσαν κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας οὐχὶ διὰ τοῦ ξίφους καὶ τοῦ αἱματοκυλίσματος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης, διὰ τοῦ λόγου.

Ὁ λόγος! Ὁ κυριαρχήσας τῶν καρδιῶν καὶ ὑποτάξας τὸν νοῦν· ὁ ἀναμοχλεύων ἰδέας καὶ αἰσθήματα καὶ προσαρμόζων ταῦτα πρὸς τὰς ἀντιλήψεις αὐτοῦ· ὁ λόγος ὁ ζῶν, ὁ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, ὁ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, ὁ μερίζων ψυχὴν καὶ πνεῦμα, ἁρμούς τε καὶ μυελούς.

Τοιοῦτον ἦτο τὸ πρώτιστον ὅπλον τῆς Ἐκκλησίας, παλαιούσης καὶ ἀγωνιζομένης πρὸς ἐπικράτησιν τῶν ἰδεῶν αὐτῆς. Καθωδήγει τὰ πλήθη καὶ διεφώτιζε τοὺς σκεπτομένους ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἐρεύνης καὶ τῆς ἐξιχνιάσεως τῶν μυστηριωδῶν νόμων τῶν διεπόντων τὴν ἀνθρωπότητα, τῆς ἀνακαλύψεως τῶν μέσων πρὸς ἐπίτευξιν δικαιοτέρας κατανομῆς τῶν δώρων τῆς φύσεως καὶ τῶν καρπῶν τῶν ἐκ τῆς ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου προερχομένων.

Ἀλλ' ἀχαλίνωτος φιλοσοφία, ἀκόλαστος φιλολογία, εὔγλωττος δημαγωγία καὶ περίτεχνος σοφιστεία, παρασύρουσαι τοὺς ὄχλους καὶ τοὺς ἡμιμαθεῖς, δημιουργοῦσιν ἐπαναστάσεις καὶ ἀνατροπὰς ἔν τε τῷ ἠθικῷ καὶ τῷ κοινωνικῷ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου, ὑπισχνούμεναι ἡμέρας εὐδαιμονίας καὶ ἀπολαύσεως, βίον τρυφηλὸν καὶ ἄκοπον. Ἀλλ' ἡ κατόρθωσις τῶν ἐπαγγελιῶν τούτων ἀπαιτεῖ, λέγουσι, τὴν ἐκρίζωσιν ἀρχῶν πεπαλαιωμένων, τὸν ἀφανισμὸν τῶν ἰδεῶν, αἵτινες λυμαίνονται τὸ ἄτομον, τὴν οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν. Θεὸς εἶνε ἡ κοιλία. Δίκαιον εἶνε ἡ ἰσχύς. Ἀρετὴ εἶνε λόγος κενός. Ἡ σημερινὴ

σύνθεσις τῆς κοινωνίας στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀνισότητος· ἀνατραπήτω λοιπὸν αὕτη δι' ἐμπρησμῶν, διὰ δολοφονιῶν, καὶ ἂς πνιγῇ ἐν τῷ αἵματι πᾶσα διάκρισις καὶ ὑπεροχή. *«Μανία καὶ πῦρ, πῦρ καὶ μανία»*, ἀνακράζει ὁ Baboeuf. *«Ἡ θρησκεία* — κραυγάζει ὁ Proudhon — *ἀποξηραίνει τὴν ἀνθρωπίνην δραστηριότητα, χαλαροῖ τὴν θέλησιν καὶ ἀφίνει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν τοῦ ἀνθρώπου»*. *«Πόλεμος, πόλεμος κατὰ τῶν μεγάλων καὶ τῆς Ἐκκλησίας! Νὰ μὴ εὕρῃ σωτηρίαν ὁ μισητὸς πολίτης!»* εἶνε ὁ ἐπῳδὸς ἀναρχικοῦ ᾄσματος. Καὶ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοιούτων ἀρχῶν ἀφρίζοντα ἐκ μανίας πλήθη ἐπιζητοῦσι τὴν ἀνατροπὴν ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς διορθώσεως καὶ τὴν ἀποσύνθεσιν ἐν ὀνόματι τῆς δικαιοσύνης!

* * *

Ἐναντίον τοιαύτης νοσηρᾶς διανοήσεως καὶ σαπρῶν ἀρχῶν, διοχετευομένων καὶ παρ' ἡμῖν, ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ μείνῃ ἀδιάφορος, διότι μεταξὺ τῶν πρώτων προσβάλλεται καὶ αὕτη, ἣν οἱ ἐπιδέξιοι τῶν ἁπλουστέρων ἐκμεταλλευταὶ παρουσιάζουσιν ὡς ὀργανισμὸν ἀποτελούμενον ἐκ στοιχείων, δῆθεν, ὀπισθοδρομικῶν, φιλίως διακειμένων πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἄδικον κοινωνικὴν σύνθεσιν, καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἐχθρῶν τῶν νέων ἰδεωδῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἐπιφυλάσσομαι ν' ἀνακρίνω ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ τὰς δοξασίας ταύτας, αἵτινες ἐλέγχουσι παχυλὴν μὲν ἄγνοιαν τῆς ἱστορίας καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐπιπόλαιον δι' ἀντιγραφὴν τῶν ἀλλαχοῦ περὶ Ἐκκλησίας ἐπικρατουσῶν γνωμῶν.

Ἐν τούτοις, ἐν τῷ κοινωνικῷ ἰδίᾳ ζητήματι, τῷ συνταράσσοντι τὴν ἀνθρωπότητα, ἀνάγκη ν' ἀναλάμψῃ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ διανοίξῃ αὕτη τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ἀλήθειαν, νὰ ποδηγετήσῃ τὰ πλήθη, νὰ συνετίσῃ τὰς τάξεις, νὰ διδάξῃ τὴν ἀδελφότητα, νὰ ἐμβάλῃ εἰς τὰς ψυχὰς πάντων τὴν ἀγάπην. Ἀλλ' ἐντεῦθεν θὰ προκύψῃ ὁ ἀγών, ἡ κρατερὰ πάλη τῶν ἰδεῶν, ἡ πάλη τοῦ φωτὸς καὶ τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ σκότους· ἐντεῦθεν θὰ γιγαντωθῇ τὸ πνεῦμα τῆς καταστροφῆς καὶ τῆς ἐρημώσεως κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς τάξεως καὶ τῆς δημιουργίας· ἐντεῦθεν θὰ ἐξαναστῇ ὁ κόσμος τῆς ἀχαλινώτου ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀκολάστου ροπῆς κατὰ τοῦ κόσμου τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας.

Καὶ ἀλλαχοῦ ὁ κλῆρος, ὑπεραμυνόμενος τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἐπρωτοστάτησε καὶ πρωτοστατεῖ ἐν τῷ κοινωνικῷ ζητήματι, ὑποστηρίζων μὲν τὰς ἐπόψεις τῆς ὑγιοῦς πολιτικῆς οἰκονομίας, συμβάλλων δ' εἰς τὴν ἀπάλειψιν ἕξεων ἐπιβλαβῶν εἰς τὴν κοινωνικὴν δικαιοσύνην καὶ ἀντιθέτων πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς εὐαγγελικῆς ἀδελφότητος. Ἐπιφανεῖς θεολόγοι, ἐκμελετήσαντες πάσας τὰς ὄψεις τοῦ κοινωνικοῦ ζητήματος καὶ ἐπιτυχῶς ἀναπτύξαντες τὰς ἐπ' αὐτοῦ

ἀντιλήψεις τοῦ Χριστιανισμοῦ, τοιαύτην ἐποίησαν ροπήν, ὥστε τὰ μὲν ὑγιῆ στοιχεῖα συνησπίσθησαν, ἵνα ἐπιτυχῶς ἀντιμετωπίσωσι τὸν ἐκτροχιασμόν, ὃν ἠπείλει ἡ δημαγωγία, μεγάλη δὲ μερὶς τοῦ παρασυρομένου πλήθους κατενόησε ποῦ ἀληθῶς ἔγκειται τὸ συμφέρον αὐτῆς. Ἡ διαφώτισις λοιπὸν τοῦ λαοῦ ἀπετέλεσε τὸν κυριώτατον μοχλὸν τῆς κινήσεως ἐκείνης, ἐπίκουρος δὲ παρέστη ἡ παρέμβασις τοῦ κράτους πρὸς περιορισμὸν εἰς τὴν κανονικὴν αὐτοῦ κοίτην τοῦ κοινωνιστικοῦ χειμάρρου.

Ἀλλ᾿ ὡς ἤδη ἀνελίσσονται παρὰ τῷ λαῷ αἱ διάφοροι ἰδέαι, ἀποδείκνυται ὅτι ἡ ἐπιτυχὴς καταπολέμησις τῆς διαφθορᾶς τῆς συνειδήσεως δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ *μόνης* τῆς κρατικῆς παρεμβάσεως καὶ τῆς θεσπίσεως αὐστηρῶν νόμων δεσμευτικῶν τῆς ἰδέας, ὡς ἐσφαλμένως φρονοῦσί τινες. Ἐμφανὴς ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι ὁ νόμος δεσμεύει μὲν τὴν ἀχαλίνωτον φαντασίαν, ἀδυνατεῖ δ᾿ ὅμως νὰ ἐπιβληθῇ ἐπὶ τῆς ἰδέας καὶ νὰ ἐξαφανίσῃ τέλεον αὐτήν. Ἀναβάλλει ἁπλῶς τὴν πλήρη ἐκδήλωσιν αὐτῆς, εὑρισκομένης ἐν ἐπιφυλακῇ καὶ καραδοκούσης εὐνοϊκὴν περίστασιν πρὸς κατίσχυσιν καὶ ἐπιβολήν.

Ἐκ τῆς ἐπόψεως ταύτης θὰ ἠδυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὰ ἔν τινι συνελεύσει τῶν ἱεροκηρύκων λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου, τονίσαντος τὴν ἀνάγκην τῆς διαφωτίσεως τοῦ λαοῦ ἐκ μέρους τοῦ κλήρου, τῆς ὑποδείξεως τῶν ἀληθῶν συμφερόντων αὐτοῦ, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἑτοίμη ν᾿ ἀγωνισθῇ. Καὶ ὄντως. Ἐὰν αἱ σήμερον ἐπιπολάζουσαι διάφοροι θεωρίαι φαίνονται ἐπικρατοῦσαι, ἀποδοτέον τοῦτο εἰς τοὺς καταβληθέντας ἀγῶνας πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς ὑποστηριζομένης ἰδέας, ἀγῶνας διὰ τοῦ λόγου, ἀγῶνας διὰ τῶν βιβλίων, διὰ τῆς φιλολογίας, διὰ τοῦ μυθιστορήματος, διὰ τῆς ποιήσεως καὶ δι᾿ ὅλων ἐκείνων τῶν μέσων, δι᾿ ὧν ἀνετώτερον κατακτᾶται ἡ καρδία καὶ διαστρέφεται τὸ πνεῦμα. Τὴν κίνησιν ταύτην προσπαθοῦντες νὰ καταπνίξωμεν διὰ *μόνης* τῆς νομικῆς βίας, θετικῶς μὲν ἐλάχιστα ἢ οὐδὲν θὰ κατορθώσωμεν, θὰ ἐμφανισθῶμεν δ᾿ ὀπισθοδρομοῦντες εἰς τοὺς χρόνους τῆς πνευματοκτονίας, ὧν καρπὸς αἱ μεγάλαι κοινωνικαὶ ἐπαναστάσεις.

Ἀλλ᾿ ὁ κλῆρος ἔχει εἰς χεῖρας αὐτοῦ ὅπλα ἰσχυρότατα· ἐκ τῆς δεξιᾶς τούτων χρήσεως ἐξαρτᾶται ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ ἐν τῷ κοινωνικῷ ἀγῶνι, ἡ κατόρθωσις τοῦ μεγάλου ἔργου τῆς συναδελφώσεως τῶν τάξεων, ἡ συντριβὴ τῶν εἰδώλων τοῦ ψεύδους καὶ τῆς πλάνης, ἡ διαχάραξις τῆς δικαίας κατευθύνσεως, ἣν ὀφείλουσιν οἱ ἄνθρωποι ν᾿ ἀκολουθήσωσι χάριν τῆς ἀληθοῦς αὐτῶν εὐδαιμονίας, καὶ ἡ ἀποτελεσματικὴ δύναμις τῆς διακηρύξεως: «*Ἀγνοοῦσι διδάξομεν, κακουργοῦσιν οὐκ ἐπιτρέψομεν*».

Δρ Π. Κ. ΠΟΛΑΚΗΣ

ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ

ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΣΧΑΤΙΩΝ

Ἐν τῷ φύλλῳ τούτῳ δημοσιεύομεν Ἐγκύκλιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, συνιστώσης τὴν ἀνάγνωσιν τῶν εὐαγγελικῶν κηρυγμάτων τοῦ «Ἐκκλησ. Κήρυκος», ὧν ἡ σειρὰ θ᾽ ἀρχίσῃ λίαν προσεχῶς, εἰς τοὺς ἐπαρχιακοὺς ναούς, ὅπου δὲν κηρύττουν τακτικοὶ ἱεροκήρυκες. Εὐτυχῶς τὸ ἱερὸν κήρυγμα ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ ταῖς κυριωτέραις τῶν πόλεων παρέχεται ἄφθονον καὶ εἰς ποσὸν καὶ εἰς ποιὸν ὑπὸ ἱεροκηρύκων ἱκανῶν καὶ ζηλωτῶν, ὁσονδήποτε δ᾽ ὅμως καὶ ἂν περιοδεύωσιν οἱ ἱεροκήρυκες τῶν ἐπαρχιῶν, δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς διδασκαλίας. Ἀνάγκη ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ νὰ ἐξικνῆται καὶ εἰς τὴν μικροτέραν κοινότητα, ἀκριβῶς δὲ τὴν ἔλλειψιν τοῦ κηρύγματος τακτικοῦ ἱεροκήρυκος ἀναλαμβάνει νὰ θεραπεύσῃ ὁ «Ἐκκλ. Κῆρυξ» διὰ διδασκαλίας προσηρμοσμένης πρὸς τὰς συγχρόνους περιστάσεις καὶ ἀνάγκας. Δι᾽ ἐκείνους, ὅσοι φλέγονται ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ πληθυνθῇ ἡ θρησκευτικὴ γνῶσις καὶ νὰ ἀνυψωθῇ ὁ λαός μας εἰς ἀνώτερον ἠθικὸν καὶ πνευματικὸν ἐπίπεδον, ἡ προτροπὴ τῆς Ἐκκλησ. Ἀρχῆς θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐκπύρωτρον τοῦ ζήλου των πρὸς διάδοσιν τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος» εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρυτέρους κύκλους καὶ μέχρι καὶ τῶν ἐσχατιῶν, λαμβανομένου ὑπ᾽ ὄψιν ὅτι πᾶσα καταβάλλεται φροντίς, ὅπως ἡ δι᾽ αὐτοῦ παρεχομένη πνευματικὴ τροφὴ εἶνε ὄχι μόνον ἄφθονος, ἀλλὰ καὶ ποικίλη, κυρίως δὲ ζωτικὴ καὶ συγχρονιστική, ἤτοι προσηρμοσμένη πρὸς τὰς πραγματικὰς τοῦ λαοῦ ἀνάγκας τῆς σήμερον.

ΘΡΗΝΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἐν τῷ «Πανταίνῳ» τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας (ἀρ. 11) δημοσιεύεται λίαν ἀργὰ περιελθοῦσα εἰς τὰ ἐκεῖ Πατριαρχεῖα Ἐγκύκλιος ἐπιστολὴ τοῦ Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Μακαρ. Τύχωνος πρὸς τὸ ποίμνιον αὐτοῦ, ἐκδεδομένη ἤδη ἀπὸ τοῦ Ἰουλίου τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ὁλόκληρος ἡ ἐπιστολὴ ἀποτελεῖ πικρότατον καὶ σπαραξικάρδιον ἀληθῶς θρῆνον ἐπὶ τοῖς δεινοῖς, τὰ ὁποῖα ἔπληξαν τὸν ρωσικὸν λαόν. Ὡς κύριον αἴτιον τοῦ ταράχου καὶ τοῦ ὀλέθρου, ὁ ὁποῖος ἀφ᾽ ἱκανοῦ λυμαίνεται τὸ μέγα ἐκεῖνο Κράτος, ὁ Πατριάρχης ὁρίζει τὴν ἁμαρτίαν, «τὴν πηγὴν πασῶν τῶν ἡμετέρων συμφορῶν καὶ ταλαιπωριῶν», ἥτις «ἐξανάπτει πανταχοῦ τὴν φλόγα τῶν παθῶν, τὴν ἐχθροπάθειαν καὶ τὴν μοχθηρίαν, καὶ ἀδελφὸς ἐγείρεται κατ᾽ ἀδελφοῦ, αἱ εἱρκταὶ πληροῦνται δεσμίων, ἡ γῆ ποτίζεται αἷμα ἀθῷον ἐκχυνόμενον ὑπὸ χειρῶν ἀδελφικῶν, μολύνεται διὰ βιασμῶν, ληστειῶν, πορνείας, πάσης ἀκαθαρσίας».

«Ἐκ τῆς δηλητηριώδους ταύτης πηγῆς – ἐξακολουθεῖ ὁ Ρῶσος Πατριάρχης — προῆλθεν ἡ μεγάλη πλάνη τῶν ἐπιγείων αἰσθητῶν ἀγαθῶν, δι' ὧν καὶ ἐξηπατήθη πλανηθεὶς ὁ λαὸς ἡμῶν... Ἐπόθησαν συστῆσαι παράδεισον ἐπὶ γῆς, ἀλλ' ἄνευ τοῦ Θεοῦ, ἄνευ τῶν ἁγίων νόμων. Ἀλλὰ Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται.—καὶ ἰδοὺ πεινῶμεν, διψῶμεν, γυμνητεύομεν ἐπὶ τῆς γῆς, -- γῆς ἄλλως ηὐλογημένης ποικίλαις δωρεαῖς τῆς φύσεως, καὶ ἡ σφραγὶς τῆς κατάρας ἐπετέθη ἐπ' αὐτῶν τῶν πόνων καὶ τῶν ἱδρώτων τοῦ λαοῦ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν».

Ταῦτα πάντα ἀποτελοῦν εὐλόγως ἀφορμὴν θρήνων καὶ ὀδυρμῶν. Καὶ ἀνακράζει ὁ ταλαίπωρος Πρωθιεράρχης:

«Ὢ! Τίς δώσει τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν πηγὰς δακρύων, ἵνα κλαύσωμεν πάσας τὰς συμφοράς, τὰς πηγαζούσας ἐκ τῶν ἀνομιῶν παντὸς τοῦ λαοῦ...; Ποῦ ἄρα εὑρίσκεται ὁ ποτὲ δυνατὸς καὶ κραταιός, ὁ ὀρθόδοξος ρωσικὸς λαός;.. Ἰδοὺ νῦν κατάκειται ἀνεστραμμένος ἐν γῇ καὶ σποδῷ, καταπατούμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν, κατακαιόμενος ἐν ταῖς φλοξὶ τῆς ἁμαρτίας, τῶν παθῶν τῆς ἀδελφοκτόνου κακίας...»

«Κλαύσατε λοιπόν, προσφιλεῖς ἀδελφοὶ καὶ τέκνα, ὅσοι ἀπελείφθητε πιστοὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ πατρίδι, κλαύσατε ἐπὶ τοῖς μεγάλοις ἁμαρτήμασι τῆς πατρίδος, ἵνα μὴ ἕως τέλους ἀπολεσθῇ. Κλαύσατε ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ ἐπ' ἐκείνοις, οἵτινες διὰ σκληροκαρδίαν στεροῦνται τῆς παραμυθίας τῶν δακρύων. Πλούσιοι καὶ πένητες, πεπαιδευμένοι καὶ ἀγράμματοι, γέροντες καὶ νέοι, κόραι, νεανίσκοι, συνενώθητε ἐν ἑνὶ τόπῳ, ἐνδύθητε, ὥς ποτε οἱ Νινευῖται, σάκκους, καὶ ἱκετεύσατε τὸ θεῖον ἔλεος ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν καὶ σωτηρίας τῆς Ρωσίας...».

Σπανίως ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Ἐκκλησίας ἠκούσθη τόσον σπαραξικάρδιος θρῆνος Πατριάρχου.

ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ ΕΥΠΡΕΠΕΙΑ

Αἱ τελεταὶ τῶν ἁγίων ἡμερῶν τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος τῶν Παθῶν τοῦ Κυρίου, καθ' ἃς κατ' ἐξοχὴν διαδηλοῦται ἡ ὁμαδικὴ εὐσέβεια τοῦ λαοῦ μας, παρὰ τὰς εἰς χιλιάδας συνωστισμοὺς εἰς τοὺς ναοὺς καὶ εἰς τὰς ἱερὰς λιτανεύσεις διεξήχθησαν μετ' ἀξιαγάσου εὐπρεπείας, ἡ ὁποία εἶνε ἀπόρροια τῆς συναισθήσεως τῆς ἱερότητος τῶν ἡμερῶν καί, ἄρα, τῆς πραγματικῆς εὐσεβείας. Τὸ γεγονὸς ἐσημειώθη καὶ ὑπὸ τοῦ ὑπερβολικῶς ἐνίοτε μεμψιμοιροῦντος τύπου. Καὶ ἡ εὐσέβεια αὕτη τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἀποτέλεσμα πλούτου πίστεως, ὅπως ἀπετέλεσε τὴν βάσιν τῆς σωτηρίας αὐτοῦ ὡς ἔθνους, οὕτω θὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς μοχλὸς τῆς προόδου καὶ τοῦ μεγαλείου του εἰς τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ σταδιοδρομίαν.

ΠΟΛΥ ΟΡΘΩΣ

Ὡς ἤδη παρετηρήσαμεν ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ, αἱ πολυθρύλητοι ἐκεῖναι δηλώσεις τοῦ Καρδιναλίου Γκασπάρη περὶ τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας κατετάραξαν τὰς συνειδήσεις οὐχὶ μόνων τῶν ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξων Ἑλλήνων, ἀλλὰ καὶ πολλῶν καὶ διακεκριμένων Ἑλλήνων τοῦ ρωμαϊκοῦ δόγματος, οἵτινες καὶ ἐν τῷ τύπῳ προέβησαν εἰς ἀποδοκιμαστικὰ σχόλια. Ἀλλ' ὅ,τι σποράδην καὶ μεμονωμένως ἐγένετο ἐκ τῶν κύκλων τούτων, ὁ «Βαλκανικὸς Ταχυδρόμος» ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ του (6 Ἀπριλ.) ἀξιοῖ, πολὺ ὀρθῶς, νὰ γείνῃ καὶ ὁμαδικῶς, ὡς κοινὴ καὶ συλλογικὴ διαμαρτυρία των καὶ ἄμυνα ὑπὲρ ζωτικωτάτης ἐθνικῆς ὑποθέσεως. Ἕλληνες ὄντες καὶ μέλη γνήσια τῆς αὐτῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας ἀποτελοῦντες, «αὐτοὶ οἱ ἴδιοι περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν ἑλληνικότητά των καὶ διὰ πάσης εὐκαιρίας ὁμολογοῦντες τὰ ἀκραιφνῆ των ἑλληνικὰ αἰσθήματα», φυσικὸν εἶνε «νὰ μὴ ἀποχωρίζωνται τῶν λοιπῶν Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὰ ἐθνικὰ ζητήματα», ἀφοῦ «ἀποτελοῦσι μετ' αὐτῶν ἕνα ἀδιάκριτον λαὸν μαχόμενον καὶ ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ τῶν αὐτῶν ἰδεωδῶν καὶ ἀποκρούοντα πάντα κίνδυνον καὶ πᾶσαν προσβολὴν ὁποθενδήποτε προερχομένην».

Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ περὶ οὗ ὁ λόγος περιπτώσει «ὁ ναὸς τῆς ἁγίας Σοφίας ἔχει ἐθνικὸν χαρακτῆρα», «ἀναμένομεν, — ἐξακολουθεῖ ὁ «Βαλκ. Ταχυδρόμος» – , ἔστω καὶ ἐφ' ὅσον πρόκειται περὶ τοῦ κέντρου τῆς Ἐκκλησίας των, ἔντονον καὶ ἐκ μέρους των διαμαρτυρίαν διὰ τὴν ἀνήκουστον ὕβριν ἀπέναντι τοῦ Ἔθνους των καὶ ἀπέναντι τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, τῆς ἀναφερομένης εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, εἰς ἣν ἀνήκει ὁλόκληρος ὁ Ἑλληνισμός». Ζητεῖ λοιπὸν εὐλόγως ἡ ἐφημερὶς παρὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦ δυτικοῦ δόγματος,

ἐκτὸς τῆς ἀσθενῶς ἀκουσθείσης μονομεροῦς φωνῆς, νὰ σηκωθοῦν ὅλοι μαζὺ καὶ νὰ ἀπαιτήσουν ἀπὸ τὸ κέντρον τῆς Ἐκκλησίας των ἄμεσον ἀνάκλησιν τῆς ἐκστομισθείσης ὕβρεως ἐναντίον τοῦ ἐθνισμοῦ των καὶ ἱκανοποίησιν τῆς ἐρωθείσης φιλοτιμίας των ὡς Ἑλλήνων. Οἱ Ἕλληνες δυτικοί, προηγουμένων τῶν Ἑλλήνων κληρικῶν των, δὲν ὑποχρεοῦνται ἐν προκειμένῳ εἰς ὑπακοὴν τυφλὴν καί, συνεπῶς, εἰς σιγὴν ἀπέναντι τοιαύτης γενικῆς ἐναντίον τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐπιδρομῆς, τὴν ὁποίαν οὗτος μετ' ἀποτροπιασμοῦ ἀποκρούει καὶ μετὰ ἄλγους παρακολουθεῖ, καθ' ὅσον οὗτος, χριστιανικῶς σκεπτόμενος, ἀποβλέπει εἰς τὸ χάσμα, τὸ ὁποῖον μεγαλύτερον ἀνοίγει τὸ ἐντελῶς ἐκ τῆς χριστιανικῆς ὁδοῦ ἐκτροχιασθὲν Βατικανόν.

Καὶ τὸ ἀμειλίκτου λογικῆς ἄρθρον τοῦτο καταλήγει διὰ τῶν ἑξῆς:

Οἱ δυτικοὶ Ἕλληνες, ἔχοντες εὐκαιρίαν νὰ δείξωσιν ἐμφαντικῶς τὴν ἑλληνικότητά των διὰ τῆς ἐντόνου των διαμαρτυρίας ἐναντίον τῆς γενομένης ὕβρεως ἐναντίον τοῦ Ἔθνους των, εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ τὸ πράξωσι καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ τὸ πράξωσι, διότι καὶ αὐτοὶ εἶνε Ἕλληνες, ὡς καὶ ἡμεῖς, καὶ ἡ Ἁγία Σοφία ἐθνικῶς ἀνήκει καὶ εἰς αὐτούς, ὡς καὶ εἰς ἡμᾶς.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Αἱ ἱ. ἀκολουθίαι τῆς Μ. Ἑβδομάδος. —Κατὰ τὰς ἀκολουθίας τοῦ Ὄρθρου τῶν Νυμφίων ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐχοροστάτει ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ, ὁμιλῶν ἐπικαίρως προς τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα καὶ πολλὰς ὑποθήκας διδοὺς πρὸς ρύθμισιν τοῦ βίου κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐπὶ τὸ ἑκούσιον πάθος ἐλθόντος.

Τῇ πρωΐᾳ τῆς Μ. Πέμπτης ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τῇ ἑσπέρᾳ προέστη τῆς Ἀκολουθίας τῶν Παθῶν, ἀναγνοὺς τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Διαθήκης. Κατὰ τὰς Μ. Ὥρας τῆς Μ. Παρασκευῆς καὶ τὸν ἐπακολουθήσαντα ἑσπερινὸν τοῦ Μ. Σαββάτου ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ, ὁμιλήσας μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Εὐαγγελίου πρὸς τὸ πυκνὸν ἐκκλησίασμα, τῇ δ' ἑσπέρᾳ προέστη τοῦ Ὄρθρου τοῦ Μ. Σαββάτου, μεθ' ὃ ἐγένετο ἡ περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου, παρακολουθοῦντος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, τοῦ κ. Νομάρχου, τοῦ κ. Δημάρχου, τοῦ κ. Φρουράρχου, τοῦ κ. Διευθυντοῦ τῆς Ἀστυνομίας, ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ πληθύος λαμπαδηφοροῦντος λαοῦ. Ἡ μουσικὴ τῆς Φρουρᾶς ἀνέκρουε κατὰ τὴν περιφορὰν πένθιμα ἐμβατήρια, λόχος δὲ στρατοῦ ἀπένεμε τὰς τιμάς. Ληφθείσης δ' ἀποφάσεως, ἵνα μὴ φωταγωγηθῶσι, κατὰ τὸ σύνηθες, αἱ κεντρικαὶ ὁδοί, δι' ὧν ἡ ἱερὰ πομπὴ θὰ διήρχετο, ἡ νὺξ ἐκείνη παρέσχεν εἰκόνα ἐξόχου θεαματικότητος, ἣν ἐσχημάτιζον αἱ δυσαρίθμητοι χιλιάδες τοῦ λαμπαδηφοροῦντος λαοῦ, τῶν ἀνημμένων κηρίων ὁμοιαζόντων πρὸς μαρμαίροντας ἀστέρας διαστίζοντας τὸν πέπλον τῆς νυκτός. Τὸ ὑπέροχον τοῦτο θέαμα πολλοὶ τῶν ἐπιδημούντων ἐνταῦθα ξένων μετὰ θαυμασμοῦ παρηκολούθησαν.

Τῇ πρωΐᾳ τοῦ Μ. Σαββάτου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου. Τῇ νυκτὶ δὲ κατήρξατο τῆς Ἀκολουθίας τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ, τελέσας τῇ 12ῃ ἀκριβῶς τὴν Ἀνάστασιν ἐπὶ τῆς ἐν τῷ μέσῳ τῆς πλατείας, τῆς πρὸ τοῦ ναοῦ, διακεκοσμημένης καὶ ἠλεκτροφωτίστου ἐξέδρας, περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ ἱ. κλήρου, τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, συνοδευομένου ὑφ' ὁλοκλήρου τοῦ πολιτικοῦ καὶ στρατιωτικοῦ του Οἴκου, τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ τῶν λοιπῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχῶν.

Μετ' ἐξαιρετικῆς δὲ λαμπρότητος ἐτελέσθη καὶ ὁ ἑσπερινὸς τῆς Ἀγάπης. Ἐκ τοῦ μητροπολιτικοῦ μεγάρου ἐξεκίνησεν ἡ ἱ. πομπή, προπορευομένων λαβάρων καὶ ἑξαπτερύγων, τῶν χορῶν τῶν ψαλτῶν καὶ τοῦ ἱεροῦ κλήρου, στοιχηδὸν βαίνοντος. Ἐπηκολούθει ὁ Σεβ. Μητροπολίτης, περιστοιχούμενος ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Δυρραχίου κ. Ἰακώβου καὶ τοῦ Σ. Ἐπισκόπου Γυθείου καὶ Οἰτύλου κ. Διονυσίου, πυκνὸν δὲ πλῆθος ἠκολούθει τὴν ἱερὰν πομπήν, διὰ τῆς ὁδοῦ ἁγίας Φιλοθέης εἰσελθούσης εἰς τὸν μητροπολιτικὸν ναόν, ἐνῷ οἱ κώδωνες ἐκρούοντο χαρμοσύνως. Κατὰ τὰ εἰωθότα, ἡ Εὐαγγελικὴ περικοπὴ τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀνεγνώσθη Ἑλληνιστί, Λατινιστί, Σλαυονιστί, Ἀγγλιστὶ καὶ Ρουμανιστί. Μετὰ τὸ πέρας τῆς τελετῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης ἐδέξατο ἐν τῷ μητροπολιτικῷ μεγάρῳ πλείστους ἐκ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, προσελθόντας ἵνα λάβωσι τὴν εὐλογίαν καὶ ὑποβάλωσιν εὐχὰς συγχαρητηρίους. Βιβλίον δὲ ἠνοίχθη, ἐν ᾧ ἀνεγάφησαν πλεῖστοι τοῦ τε κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ.

Εὐχαὶ ἐπὶ τῷ Πάσχα.—Ἡ Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἀπέστειλε τὰ ἑξῆς τηλεγραφήματα:

Αὐτοῦ Ἐξοχότητα Κύριον Βενιζέλον
Παρισιους

Χριστὸν τὸν ἀναστάντα καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν τῆς δουλείας ἐλευθερώσαντα ἱκετεύω σήμερον, ὅπως συναντιλάβηταί Σου ἐν τῷ θεοφιλεῖ ἀγῶνι ὑπὲρ συνολικῆς ἀπελευθερώσεως τῆς φυλῆς καὶ ἀναστάσεως τῆς Ἑλλάδος εἰς νέαν ζωήν.

*† Ὁ Ἀθηνῶν **Μελέτιος***

Σεβ. Τοποτηρητὴν Οἰκουμεν. Θρόνου
Παρισίους.

Ἀσπαζόμενος Ὑμετέραν Σεβασμιότητα ἐν Χριστῷ ἀναστάντι, δέομαι αὐτοῦ εὐλογῆσαι οὐρανόθεν τοὺς ἀγω-

νας Ὑμῶν ὑπὲρ συνολικῆς ἀπελευθερώσεως τῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Σεβ. Μητροπολίτην Καισαρείας Νικόλαον, προεδρεύοντα Ἱ. Συνόδου

Κωνσταντινούπολιν.

Ἡ Ἱερὰ τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας Σύνοδος ἀδελφικὸν διαπέμπουσα ἀσπασμὸν ἐν Χριστῷ ἀναστάντι τῇ Ἱ. Συνόδῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἱκετεύει τὸν ἐλευθερώσαντα ἡμᾶς τῶν τοῦ ᾅδου δεσμῶν δοῦναι ὁλοκληρωτικὴν τὴν ἀπολύτρωσιν τῶν τέκνων τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ πληρῶσαι ἐν τῇ Ἀναστάσει Αὐτοῦ τὸ Ἔθνος ἅπαν τῇ χαρᾷ τῆς Ἀναστάσεως.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Μακαριώτατον Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Φώτιον

Ἀλεξάνδρειαν.

«Χριστὸς Ἀνέστη» τῇ Ὑμετέρᾳ προσφωνοῦντες Μακαριότητι, δεόμεθα τοῦ Ἀναστάντος πληρῶσαι Αὐτὴν πάσης χαρᾶς τῇ ἐπιτεύξει παντὸς ἐφετοῦ.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἀντιοχείας Γρηγορίῳ

Δαμασκόν.

Ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀπευθύνω Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι ἀγάπης ἀσπασμὸν καὶ εὐχὰς ἐγκαρδίους ὑπὲρ τοῦ πληρώματος τῆς ἁγιωτάτης τῶν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Μακαρ. Ἀρχιεπίσκοπον Κύπρου

Λονδῖνον.

Ἀσπαζόμενος Ὑμετέραν Μακαριότητα ἐπὶ τῇ ἀναστάσει τοῦ Κυρίου εὔχομαι Ὑμῖν πλήρη τὴν ἐπιτυχίαν τῶν προσπαθειῶν Ὑμῶν ὑπὲρ ἑνώσεως τῆς φιλτάτης Κύπρου μετὰ τῆς μητρὸς Ἑλλάδος.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Τῷ Σεβασμ. Μητροπολίτῃ Σερβίας

Βελιγράδιον

Ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀπευθύνω Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ἀγάπης ἀσπασμὸν καὶ εὐχὰς ἐγκαρδίους ὑπὲρ τοῦ πληρώματος τῆς ἐν Σερβίᾳ ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Τῷ Σεβ. Μητροπολίτῃ Ρουμανίας

Βουκουρέστιον

Ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀπευθύνω Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι ἀγάπης ἀσπασμὸν καὶ εὐχὰς ἐγκαρδίους ὑπὲρ τοῦ πληρώματος τῆς ἐν Ρουμανίᾳ ἁγιωτάτης Ἐκκλησιας.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Καντερβουρίας

Λονδῖνον

Ἡ μεγάλη ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν παρέχει μοι εὐκαιρίαν νὰ ἐπικοινωνήσω ἐν πνεύματι μετὰ τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος.

Ἀσπαζόμενος Ὑμᾶς ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἑνώνω τὰς εὐχάς μου πρὸς τὰς τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος ὑπὲρ ἐπικρατήσεως ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ ἐλευθερίας καὶ δικαιοσύνης, γνωρισμάτων τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ. Νομίζω ἐπίκαιρον νὰ προσθέσω, ὅτι ὁ φιλόχριστος Ἑλληνικὸς λαός, διερχόμενος ἡμέρας ἀγωνιώδους προσδοκίας διὰ τὴν συνολικὴν αὐτοῦ ὡς Ἔθνους ἀποκατάστασιν, πληροῦται εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν φιλόχριστον Ἀγγλικὸν λαὸν διὰ τὸ διατρανωθὲν ὑπ' αὐτοῦ φιλοδίκαιον ἐνδιαφέρον πρὸς ἐπιστροφὴν τοῦ Ἱ. Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰς τοὺς δικαιούχους αὐτοῦ.

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

—Παρὰ τοῦ Ἀρχιστρατήγου κ. Παρασκευοπούλου ὁ Σ. Μητροπολίτης ἔλαβε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

Μητροπολίτην Ἀθηνῶν Μελέτιον

Ἀθήνας

Ἐπὶ ἀναστάσει Θεανθρώπου στρατὸς μετ' ἐμοῦ εὐχόμεθα Ἀρχηγῷ Ἐκκλησίας ὑγείαν, μακροβιότητα καὶ εὐδοκήσῃ Ὕψιστος, ἵνα τάχιστα ἑορτάσωμεν ἐν Βασιλευούσῃ ἐν τῷ τῆς Σοφίας Ναῷ, ψάλλοντες τὸ «ὁλόκληρον τὸ Ἔθνος ἀνέστη».

Ἀρχιστράτηγος ***Παρασκευόπουλος***

Ἀπήντησε δὲ ὡς ἑξῆς:

Ἀρχιστράτηγον ***Παρασκευόπουλον***

Θεσσαλονίκην

«Χριστὸς Ἀνέστη» προσφωνῶν ὑμῖν καὶ τῷ ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν ὑμῶν ἐνδόξῳ στρατῷ, ἐξαιτοῦμαι ἐφ' ὑμᾶς τοὺς καθαιρέτας τῆς δουλείας τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἀναστάντος. Ὁ φιλόχριστος στρατός, παλαίσας πρὸς τὰς στρατιὰς τῆς ἀδικίας ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ἀδελφῶν, αἰσθάνεται τὸ πλήρωμα τῆς χαρᾶς ἐπὶ τῇ ἀναστάσει τοῦ Κυρίου διὰ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα, ὅτι ὁριστικῶς ἐθραύσθησαν αἱ ἁλύσεις τῶν δούλων.

Χριστὸς ἀνέστη! Ἑλλὰς ἀνέστη!

† Ὁ Ἀθηνῶν Μελέτιος

Ποιμαντορικὴ ἐπίσκεψις. — Ὁ Σ.

Μητροπολίτης ἀνεχώρησε τῇ Τρίτῃ (9ῃ) περὶ τὴν δευτέραν μεταμεσημβρινὴν ὥραν εἰς Αἴγιναν ἐπὶ εὐλογίᾳ καὶ διδαχῇ τοῦ ἐκεῖ ποιμνίου.

— *Ἀπάντησις εἰς διαμαρτυρίαν.* — Ὁ ἀρχηγὸς τῶν ἐν Ἀμερικῇ Πρεσβυτεριανῶν Αἰδ. κ. Mendenhall, εἰς ἀπάντησιν τῆς διαμαρτυρίας τοῦ Σ. Μητροπολίτου ἐπὶ ταῖς κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντιδράσεσι τῶν Ἀμερικανῶν ἱεραποστόλων, ἀπέστειλε τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα:

«Δὲν ὑφίσταται ἐν Παρισίοις προπαγάνδα Πρεσβυτεριανῶν ἱεραποστόλων.

Συνέλευσις συγκεντρωθεῖσα τὴν ἑσπέραν ταύτην ἀπεδέχθη τὰς ἀξιώσεις τοῦ κ. Βενιζέλου, ἐκφράσασα τὰς συμπαθείας αὐτῆς πρὸς τὴν Ὑμετέραν Ἐκκλησίαν ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν Ἐθνικῶν αὐτῆς πόθων».

Mendenhall

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀμερικ. Ἀποστολὴ εἰς Σμύρνην καὶ ΚΠολιν. — Ἀναχωρήσασα ἐντεῦθεν ἡ Ἐκκλησ. Ἀμερικανικὴ Ἀποστολὴ κατηυθύνθη εἰς Σμύρνην, γενομένη ἐνθουσιωδῶς δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Σ. Μητροπολίτου κ. Χρυσοστόμου, εἰς ὃν ἐνεχείρισε συστατηρίους ἐπιστολὰς τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Οἰκ. Θρόνου καὶ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Μελετίου.

Ἐν συνομιλίᾳ μετὰ τοῦ Σ. Μητροπολίτου Σμύρνης οἱ Ἀμερικανοὶ κληρικοὶ εἶπον, ὅτι θεωροῦσι τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν ὡς Μητέρα, ὅτι δὲ ὁ πεπολιτισμένος κόσμος γνωρίζει τοὺς ἀγῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ κατὰ τῶν βαρβάρων πρὸς διατήρησιν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως τῶν Ἑλλήνων τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἀρρήκτως συνυφασμένης μετὰ τῆς θρησκείας.

Ἐπεσκέφθησαν τὰ νοσοκομεῖα τοῦ Ἑλλ. Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, ἐν οἷς νοσηλεύονται πάσης ἐθνικότητος καὶ θρησκείας ἀσθενεῖς, τὸ μουσεῖον καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς καὶ τὸν Ἕλληνα Ἁρμοστήν, ἐκδηλώσαντες τὸν ἐνθουσιασμὸν αὐτῶν ἐπὶ τῇ κρατηρουμένῃ πατρικῇ τῶν Ἑλλήνων συμπεριφορᾷ.

Ἐκ Σμύρνης ἡ Ἀποστολὴ ἀνεχώρησεν εἰς ΚΠολιν, ἀφικομένη τῇ πρωΐᾳ τῆς 6ης τρέχοντος, τὸ ἀπόγευμα δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἐπεσκέφθη τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον, γενομένη δεκτὴ μετὰ μεγάλων τιμῶν ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων.

Ὁ Σ. Μητροπολίτης Καισαρείας κ. Νικόλαος προσεφώνησε τὴν Ἀποστολήν, μεθ' ὃ ἀπήντησε καταλλήλως ὁ Σ. Ἐπίσκοπος Σικάγου.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς 9ης τρέχ. ἐν ἐπισήμῳ τῆς Ἱ. Συνόδου συνεδρίᾳ ὁ Σ. Ἐπίσκοπος Σικάγου ἐξέθετο τὸν σκοπὸν τῆς Ἀποστολῆς, τονίσας δὲ τὴν ἀνάγκην στενωτέρου συνδέσμου μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐζήτησε τὴν συμμετοχὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας εἰς τὴν συγκροτηθησομένην Παγκόσμιον Χριστιανικὴν διάσκεψιν, καὶ κατέθηκε μακρὰν ἐπιστολὴν διαγράφουσαν τὰς βλέψεις τῆς Ἀποστολῆς.

Ὁ προεδρεύων τῆς Ἱ. Συνόδου Σ. Μητροπολίτης Καισαρείας ἀπαντῶν, ηὐχαρίστησε διὰ τὴν πρόσκλησιν καὶ διεβεβαίωσε τὰς εὐμενεῖς διαθέσεις τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὰς εὐχὰς τῶν Ἀμερικανῶν Ἱεραρχῶν.

Ἡ ἐκλογὴ Πατριάρχου. — Τηλεγράφημα ἐκ ΚΠόλεως πρὸς τὴν «Ἑστίαν» (8 Ἀπριλ.) ἀγγέλλει, ὅτι ἐν προτάσει αὐτῆς ἡ Ἱ. Σύνοδος ἐζήτησε τὴν ταχίστην ἐκλογὴν τοῦ νέου Πατριάρχου, ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῶν ἐξαιρετικῶς κρισίμων περιστάσεων. Ἡ πρότασις θὰ συζητηθῇ ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων.

— ***Γερμανὸς ὁ Ε' κατηγορούμενος.*** — Ἐπίσης κατὰ τηλεγράφημα πρὸς τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα (6 Ἀπριλ.), τὸ Μικτὸν Συμβούλιον τῶν Πατριαρχείων, ἐπιληφθὲν τῆς ἐξετάσεως τῆς ὑποθέσεως τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ὁμογενοῦς Καμπούρογλου, διαχειρισθέντος παρανόμως ὑπὸ τοῦ πρῴην ΚΠόλεως, ἀπεφάνθη ὅτι οὗτος εἶνε ἔνοχος ἐπὶ καταχρήσει. Ἡ γνωμοδότησις αὕτη ὑπεβλήθη εἰς τὴν Ἱ. Σύνοδον.

Ἀνεξάρτητος Ρωσικὴ Ἐκκλησία ἐν Ἀμερικῇ. — Περὶ φθίνοντα τὸν Φεβρουάριον Γενικὴ Συνέλευσις ἐν Cleveland τῆς Πολιτείας Ohaio ἀποτελουμένη ἐκ κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἀντιπροσώπων τῶν ἐν Ἀμερικῇ ὑπερδιακοσίων Ρωσικῶν Κοινοτήτων ἐκήρυξε τὴν ἐν Βορείῳ Ἀμερικῇ Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν ἀνεξάρτητονκαὶ αὐτοκέφαλον, διὰ ψηφοφορίας δ' ἐξέλεξε πνευματικὸν ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τὸν Ρῶσον Ἐπίσκοπον Ἀλέξανδρον. Κατὰ τὰς ἐξ Ἀμερικῆς εἰδήσεις, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην προσεχώρησαν καὶ αἱ ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτείαις Ρουμανικαί, Βουλγαρικα Σερβικαὶ καὶ Συριακαὶ Κοινότητες.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἰδ. Ἀγγ. Δημητριάδην. Ἀγρίνιον. Συνδρομὴ ἐλήφθη. — *Παπακώσταν Παπαδημητρίου, Ζεργούλαν·* δραχ. 5 ἐλήφθησαν, ἀλλὰ συνδρομὴ Ε. Κ. εἶναι δραχ. 15. Φύλλα ἀποσταλήσονται δι' Εὐπαλίου. — *Σεβ. Σισανίου, Σιάτισταν.* Συνδρομὴ ἐλήφθη. — Παν. *Θεόδ. Κωτσάκην, Φιλιατρά.* Συνδρομὴ (δραχ. 15) ἐλήφθη, φύλλα ἐστάλησαν. Ὁ «Χριστιανισμὸς καὶ Σοσιαλισμὸς» τοῦ κ. Γ. Παπαμιχαὴλ ἐξηντλήθη. —*Αἰδ. Χαρίλαον Μαγγήναν, Ἀστακόν.* — Ἐνεγράφητε, παρακαλοῦμεν ἐμβάσητε συνδρομήν. — *Αἰδ. Χρ. Τσουτσουλόπουλον, Δομοκόν.* Ἐστάλη φύλλον. — *Αἰδ. Συμεὼν Σακελλαρίου, Καστανιὰν—Κορινθίας.* Φύλλον ἀποστέλλεται τακτικῶς. — *Παΐσιον Παπακωνσταντίνου, Κύμην.* Δραχ. 10 ἐλήφθησαν, ἐχρεώθητε ὑπόλοιπον ἐτησίας συνδρομῆς δραχ. 5. — *Παν. Ἡγούμενον Ἱ. Μονῆς Κανδήλας.* Συνδρομὴ ἐλήφθη. — *Ἀρχιμ. Ἐμμ. Καρπαθίῳ.* Ἡ βιβλιοκρισία ἐλήφθη, θὰ δημοσιευθῇ δέ, ὡς καὶ ἡ προσταλεῖσα μελέτη. — *Γ. Κ. Φραντζεσκάκῃ.* Ἐγράψαμεν ταχυδρομικῶς. — *Ἱερομ. Καλλίνικον Μεταλλινόν.* Ἐπιστολή σας ἐλήφθη. — *Β. Ζαχαρίαν, Μέγαρα.* Συνδρομὴ ἐλήφθη. —*Ἄνθιμον Κυριακίδην, Πάφον.* Ἀπεστάλησαν φύλλα, διεύθυνσις ὑμῶν διωρθώθη. — *Δημ. Μπάζην, Προυσσόν.* Φύλλα ἐστάλησαν. -- *Ἐθνικὴν Βιβλιοθήκην.* Καθυστερηθέντα φύλλα ἐστάλησαν.

ΔΗΛΩΣΕΙΣ

ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ, ἡ Διαχείρισις τοῦ «Ἐκκλησ. Κήρυκος» παρακαλεῖ θερμῶς τοὺς ἀξιοτίμους συνδρομητὰς ὅπως μὴ ἀναβάλωσιν ἐπὶ πλέον τὴ καταβολὴν τῆς συνδρομῆς των.

* * *

ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗ ἀντιπρόσωπος τοῦ «Ἐκκλησ. Κήρυκος» εἶνε ὁ «Ἐθνικὸς Κήρυξ» τῆς Νέας Ὑόρκης. Παρακαλοῦνται, ἑπομένως, οἱ ἐν Ἀμερικῇ θέλοντες νὰ ἐγγραφῶσι συνδρομηταὶ εἰς τὸν «Ἐκκλησ. Κήρυκα», ὅπως εἴτε διὰ τὴν καταβολὴν τῆς συνδρομῆς των, εἴτε δι' αἴτησιν ἀποστολῆς φύλλων τοῦ «Ε. Κ». ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν Διαχείρισιν τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος», ἥτις καὶ δικαιοῦται ἀνθ' ἡμῶν νὰ ἐκδίδῃ τὰς πρὸς εἴσπραξιν ἀποδείξεις.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος» εἶνε: **«National Herald» 136—140 W. 26th St. New York City.**

Ἐν τῷ γραφείῳ τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ «Ἐκκλησ. Κήρυκος» πωλοῦνται: ***Μελετίου Μεταξάκη*** (Μητροπολίτου Ἀθηνῶν), Τὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν Ἀνατολῇ φρ. 5.

Καὶ τὰ ἑξῆς ἔργα τοῦ κ. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ.

Ὁ Ἅγ. Γρηγόριος Παλαμᾶς δρ. 8.— Ἀποκαλύψεις περὶ τῆς Ρωσικῆς πολιτικῆς ἐν τῇ Ὀρθοδ. Ἑλλην. Ἀνατολῇ δρ. 3.— Ὁ πατριωτισμός. Μελέτη ψυχολογικὴ-παιδαγωγική. δρ. 3.

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ: Ἐν Ἑλλάδι δρχ. 15.
» » Ἐξωτερικοῦ δρχ. 20.
Ἕκαστον τεῦχος δρχ. 0.35.
Γραμματεύς: Δρ ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ΠΟΛΑΚΗΣ

Διευθυντὴς ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Τακτικὸς Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου
Γραφεῖα ἐν τῇ ἱ. Μητροπόλει Ἀθηνῶν.
Ὥρα ἐντεύξεων 5 — 6. μ. μ.

Ἀπευθυντέον: Ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὴν Σύνταξιν: Πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος».— Δι' ἐμβάσματα συνδρομῶν καὶ ἀποστολὴν τοῦ φύλλου: Πρὸς τὴν Διαχείρισιν τοῦ «Ἐκκλ. Κήρυκος».
Οὐδεμία πρὸς ἐγγραφὴν αἴτησις λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἐὰν δὲν συνοδεύηται ὑπὸ τοῦ ἀντιτίμου τῆς ἐτησίας συνδρομῆς.